

dr hab. Marcin Chełminiak, prof. UWM

Olsztyn, dn. 09.05.2021 r.

Instytut Nauk Politycznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w
Olsztynie

Recenzja

dorobku naukowego, dydaktycznego oraz organizacyjnego doktor Magdaleny Żakowskiej w związku ubieganiem się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w naukach społecznych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji

1. Informacje o Habilitantce

Pani Magdalena Żakowska od 2003 r. jest magistrem międzynarodowych stosunków politycznych (specjalność wschodnia) na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego (tytuł pracy: Rosyjscy Niemcy w Rosji i w Niemczech, promotor: prof. dr hab. Andrzej de Lazari). W 2010 r. uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii (specjalność: stosunki niemiecko-rosyjskie po drugiej wojnie światowej) na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego (tytuł rozprawy: Russland- i Polendeutsche. Zaprogramowanie kulturowe niemieckich „późnych przesiedleńców” z Rosji i z Polski, promotor: prof. dr hab. Andrzej de Lazari recenzenci: prof. dr hab. Roman Bäcker, prof. dr hab. Rafał Stobiecki).

Kariera zawodowa Pani Magdaleny Żakowskiej jest od lat związana z Uniwersytetem Łódzkim. W 2004 r. pracowała jeszcze jako sekretarz projektu w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, a potem w latach 2010-2013 jako adiunkt w Katedrze Europy Środkowej i Wschodniej na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 2011-2012 jednocześnie pracowała jako Research Fellow w School of Humanities and Social Sciences, Fachbereich Kultur und Gesellschaft Russlands na Universität St. Gallen w Szwajcarii. Następnie w

latach 2013-2018 jako adiunkt w Katedrze Studiów Europejskich na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego i wreszcie od 2018 r. na tym samym stanowisku w Katedrze Teorii i Historii Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego.

2. Ocena głównego osiągnięcia naukowego Habilitantki

Pani Magdalena Żakowska wskazała do oceny jako główne osiągnięcie naukowe monografię zatytułowaną: *Kłopoty z niedźwiedziem. Rosja w niemieckim, austriackim i szwajcarskim dyskursie medialnym od XIX do XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020 ISBN: 978-83-8142-640-4, ss. 248. Recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Oleg Riabow (Uniwersytet w Petersburgu).

Celem pracy w założeniu Autorki miała być identyfikacja, charakterystyka oraz „dekonstrukcja” politologicznych dyskursów medialnych dotyczących Rosji w niemieckojęzycznych środkach masowego przekazu od drugiej połowy XIX do początku XXI w. Cel bardzo ambitny. Nawet gdybyśmy się ograniczyli do kilku najważniejszych tytułów prasowych z każdego stulecia, to na przestrzeni ponad 200 lat mielibyśmy ogromny materiał do analizy. Wydaje się, że przekraczający możliwości jednego badacza, bardziej adekwatny dla zespołu naukowców. Autorka skoncentrowała się jednak na wyodrębnieniu i zbadaniu poszczególnych elementów wizerunku polityki zagranicznej Rosji, samej Rosji, a także Rosjan na bazie materiału badawczego, który obejmuje wybraną prasę codzienną, satyryczną, materiały propagandowe oraz podręczniki do historii. Takie wycinkowe podejście do analizowanej tematyki z jednej strony może zawężać analizowany obraz, ale z drugiej sprawia, że realizacja celu badawczego staje się bardziej realna.

Autorka w swoich rozważaniach odwołuje się przede wszystkim do politologicznych teorii postpozytywistycznych, a zwłaszcza do ustaleń badaczy-konstruktywistów w dziedzinie wzajemnie oddziałujących na siebie czynników, jakimi są: tożsamość, kod kulturowy, polityka.

Takie podejście lokuje analizowane dzieło główne w dyscyplinie nauk o polityce i administracji, choć warto podkreślić, iż praca ta ma jednak charakter interdyscyplinarny, co w tym przypadku nie umniejsza jej wartości, ale ją niewątpliwie wzbogaca. Odnajdziemy w niej bowiem elementy analizy z zakresu medioznawstwa, socjologii czy historii.

Autorka w poprawnie skonstruowanym wstępie do dzieła precyzyjnie przedstawiła inspiracje oraz motywy swoich badań. Szczegółowo opisała metodologię, podstawy teoretyczne i cele badawcze. Do tego mamy krótki „przewodnik po książce”, czyli syntetyczny opis wszystkich

rozdziałów.

Praca ma w pewnym stopniu charakter komparatystyczny. Wybór materiału badawczego ograniczający się do trzech wymienionych w tytule państw Habilitantka uzasadnia w następujący sposób: „Wybór Austrii i Szwajcarii jako pozostałych krajów, których dyskursy medialne pragnę prześledzić, nie jest już zrozumiały sam przez się. Niemniej jednak również on jest nieprzypadkowy. Po pierwsze, trzy omawiane państwa tworzą wspólnotę niemieckiego obszaru językowego i, szerzej, kulturowego. Łączą je także więzy historyczne, granice, wreszcie zaś – obustronny przepływ ludzi, mitów, symboli, idei. Po drugie, każde z wymienionych państw wyróżnia się tym, iż zajmuje inną, specyficzną pozycję w obrębie jednoczącej się Europy. Niemcy – jako siła napędowa integracji, Austria – jako jej obstruktor, Szwajcaria zaś – niezależny, dobrze przystosowany outsider. Po trzecie, w każdym z omawianych państw Rosja obsadzana była na przestrzeni wieków w odmiennej roli-odślonie Innego” (s. 26). To uzasadnienie jest logiczne i przekonujące, choć nazywanie Austrii „obstruktozem” integracji europejskiej wydaje się pewnym uproszczeniem.

Warto podkreślić, że recenzowane dzieło zostało napisane z zachowaniem staranności językowej oraz redakcyjnej. Co istotne, dzięki sprawności narracyjnej Habilitantki, książkę czyta się z prawdziwą przyjemnością. Oczywiście zdarzają się nieliczne błędy językowe, np. „Rozdział pierwszy niniejszej monografii opisuje (...) Rozdział drugi omawia (...) trzeci rozdział książki punktuje (...)” (s. 27-28). Pewne opory wzbudzają też niektóre sformułowania jak np. „wybuch zimnej wojny” (s. 183). Oczywiście z tym sformułowaniem można się spotkać także w literaturze naukowej na temat rywalizacji między USA i Związkiem Radzieckim, ale jest ono trochę niefortunne, sugeruje bowiem, że mieliśmy do czynienia z gwałtowną eskalacją przemocy w wymiarze międzynarodowym, a faktycznie przecież rozpoczęcie zimnej wojny to był proces, w którym trudno znaleźć dzienną cezurę początkową.

Na potrzeby książki Autorka definiuje dyskurs za Michelelem Foucault jako „jedność konstytuującą dany zbiór wypowiedzi (...) Analiza pola dyskursywnego [...] ma [...] uchwycić wypowiedź w szczupłości i jednostkowości zdarzenia, określić warunki jej istnienia, oznaczyć jak najdokładniej jej granice; ustalić współzależności sytuujące ją wobec innych wypowiedzi, z którymi może się wiązać, wreszcie wskazać, jakie formy wypowiedzania wyklucza. Trzeba pokazać, dlaczego dana wypowiedź nie może być inna niż jest, w czym inne wypowiedzi wyklucza, w jaki sposób zajmuje pośród nich – i w stosunku do nich – pozycję, której żadna inna zająć by nie mogła”. Dlatego „jeżeli wydzielamy [...] moment zdarzenia dyskursywnego [...] to [...] zdobywamy w ten sposób pewność, iż nie odnosimy owego momentu do czynników

syntetyzujących, czysto psychologicznych [...] i że możemy uchwycić inne formy regularności, inne typy stosunków. Będą to stosunki między wypowiedziami [...], między [...] grupami wypowiedzi [...] wreszcie, stosunki pomiędzy wypowiedziami lub grupami wypowiedzi a zdarzeniami zupełnie innej natury (technicznej, ekonomicznej, społecznej, politycznej)” (s. 9).

W rozdziale pierwszym recenzowanej książki Autorka pochyła się przede wszystkim nad cechami dystynktywnymi obrazu Rosji w dziewiętnastowiecznym dyskursie satyrycznym. Mamy w nim analizę ikonograficznych reprezentacji Rosji w niemieckiej i szwajcarskiej prasie satyrycznej w latach 1848–1914. W dalszej części Habilitantka analizuje wizerunek Rosji w mitach narodowych Bułgarów i Serbów skonfrontowany z obrazem tego państwa obecnym w niemieckojęzycznej karykaturze dotyczącej regionu bałkańskiego. W pierwszym rozdziale zwraca uwagę także na podobieństwa i różnice w dyskursie naukowym i prasowym na temat Austrii i Rosji, tworzonym przez dziewiętnastowiecznych komentatorów w ramach refleksji dotyczącej założeń ideologicznych Wystawy Światowej w Wiedniu w 1873 r.

W rozdziale drugim Habilitantka analizuje wybrane dyskursy medialne związane ze Związkiem Radzieckim i Rosją w wieku XX. Przedstawiono w nim obraz Rosji obecny w propagandzie państw centralnych w okresie I wojny światowej; wizerunek Kraju Rad w prasie satyrycznej Republiki Weimarskiej oraz w propagandzie nazistowskich Niemiec. W dalszej części Autorka zbadała wizerunek ZSRR we wschodnio- i zachodniemieckiej karykaturze okresu zimnej wojny. Rozdział kończy – w ramach egzemplifikacji zagadnień związanych ze stereotypem Wschodu obecnym w krajach niemieckiego obszaru językowego – „rosjocentryczna” analiza odbioru opowieści z getta oraz tzw. powieści rosyjskich Szaloma Asza w Niemczech i Austrii do 1938 r.

W ostatnim, trzecim rozdziale dzieła Habilitantka wskazuje na najistotniejsze cechy dyskursu na temat Rosji, wyłaniającego się w ramach toczonych współcześnie debat historycznych czy historyczno-politycznych. Poddaje w nim analizie kolejno motyw krzywdy i winy obecny w niemieckiej oraz austriackiej polityce pamięci o drugiej wojnie światowej oraz motyw Rosji Putina jako państwa mogącego służyć z jednej strony za ostrzeżenie, z drugiej zaś – za cywilizacyjny wzór, widoczny na łamach prasy niemieckiej i austriackiej po 2000 r.

Wyniki badań i wnioski wyciągnięte na ich podstawie są interesujące. Habilitantka zaznacza, że „Można zaobserwować trwałość określonych motywów narracyjnych związanych z Rosją, przy czym wątkiem dominującym jest tematyzowanie „inności” tego kraju, podkreślanie jego nieeuropejskości, względnie niepełnej europejskości. W karykaturze dziewiętnasto- i

dwudziestowiecznej kraj ten był znacznie częściej maskulinizowany i przedstawiany za pomocą zwierzęcych metafor. Zwłaszcza termin „rosyjski niedźwiedź” łączył (i łączy) wiele ambiwalentnych cech” (s. 313). Autorka słusznie zwraca uwagę, że na początku XXI w. w środowiskach radykalnej prawicy, zarówno w Niemczech, jak i Austrii obecny jest „(...) uwidacznia się fascynacja putinowską Rosją, traktowaną jako pozytywna przeciwwaga dla owładniętej wielorakimi „patologiami” współczesnej Europy” (s. 316). Podkreśla jednocześnie, że warto szczególnie zwracać uwagę na to, co się dzieje obecnie w dyskursie niemieckim na temat Rosji, bo to RFN jest państwem, które jest obecnie politycznym i gospodarczym liderem Unii Europejskiej: „Głos Niemiec, czy konkretniej niemieckich polityków i ludzi mediów, jest słyszany i często traktowany jako głos samej UE. Stąd płynie zaś ogromny wpływ Niemców na współkształtowanie europejskich dyskursów, stereotypów, narracji dotyczących największego państwa świata. Język i kultura niemiecka nie ograniczają się jednak do terytorium Niemiec” (s. 317).

Problem dotyczy szczegółowej zawartości książki i konstrukcji podrozdziałów. Po pierwsze, po wnikliwej lekturze pracy okazuje się, że podtytuł *Rosja w niemieckim, austriackim i szwajcarskim dyskursie medialnym od XIX do XXI wieku* jest nieco mylący, ponieważ sugeruje, że mamy do czynienia z analizą dyskursu medialnego na temat Rosji w trzech wskazanych państwach w perspektywie ponad 200 lat. Tymczasem szwajcarski dyskurs jest scharakteryzowany praktycznie wyłącznie w kontekście publikacji XIX-wiecznych. Co więcej, w rozdziale drugim mamy - niewątpliwie interesujące - rozważania na temat miejsca i roli Rosji w mitach narodowych Bułgarów i Serbów. Ta część, niestety, niewiele wnosi do głównych rozważań w recenzowanej książce. Ten fragment omawianego dzieła Habilitantki, ciekawy w opinii recenzenta, wygląda na sztucznie dołączony do pozostałej części pracy.

Generalnie momentami można odnieść wrażenie, że książka jest bardziej zbiorem naukowych analiz (esejów?) niż syntezą politycznego/medialnego dyskursu na temat Rosji w trzech wybranych państwach na przestrzeni ponad dwóch stuleci. Analizy te, traktowane odrębnie, są bardzo interesujące, na wysokim poziomie merytorycznym, poparte właściwym aparatem badawczym. Natomiast, jeśli spojrzymy na nie jako na całość, to dochodzimy do wniosku, że brakuje tutaj pewnej konsekwencji i spójności.

Warto zadać pytanie, dlaczego problematyka dotycząca prasy satyrycznej i karykatur jest obecna w dwóch pierwszych rozdziałach, a w trzecim już nie jest analizowana. Dlaczego w rozdziale pierwszym mamy analizę prasy satyrycznej i karykatur niemieckich oraz szwajcarskich a tematyka austriacka, choć pojawia się, to wyłącznie w wąskim kontekście reakcji na Wystawę

Światową Wiedniu w 1873 r? Problematyka austriacka pojawia się także w rozdziale drugim, ale - poza okresem związanym z I wojną światową - dotyczy przede wszystkim percepcji dzieł żydowskiego twórcy Szaloma Asza urodzonego w Rosji i zajmującego się tematyką rosyjską. Habilitantka uzasadnia to w ten sposób: „Biorąc z kolei za punkt odniesienia główny temat niniejszej monografii, jakim jest kwestia obrazu Rosji w niemieckojęzycznym dyskursie medialnym, analiza odbioru twórczości Asza w Austrii jest cenna z kilku przyczyn. Przede wszystkim, był on pisarzem urodzonym w Rosji i kojarzonym z szeroko rozumianą wschodniością, słowiańskością i rosyjskością. Po drugie, znaczna część jego twórczości poruszała problematykę rosyjską, w sposób bezpośredni lub pośredni, a także spotkała się z żywym odzewem w Rosji przed-, a nawet porewolucyjnej” (s. 199). Można się z tym zgodzić, ale dlaczego w tym rozdziale, gdzie jest tyle o zachodniemieckiej percepcji problematyki Rosji/ZSRR w okresie zimnej wojny, nie ma praktycznie nic o postrzeganiu tej tematyki przez Austriaków? Nawet zakładając drugorzędne, w kontekście rywalizacji zimnowojennej, znaczenie tego państwa wobec RFN.

Wcześniej wspomniano, że „wątek szwajcarski” kończy się na pierwszym rozdziale. Szkoda. Tym bardziej, że pod koniec analizowanego dzieła Habilitantki mamy m.in. frapujący podrozdział *Kto się boi Władimira Putina? Rosjan, Niemców i Austriaków rozważania o geopolityce*, w którym, aż się prosi, aby dodać szwajcarską perspektywę postrzegania putinowskiej Rosji. Perspektywę państwa i narodu o długich tradycjach neutralności (bogatszych niż austriackie, gdzie kilkudziesięcioletnia neutralność była jednak wymuszona uwarunkowaniami geopolitycznymi okresu zimnej wojny).

Habilitantka czasami posługuje się uproszczeniami i w efekcie stawia tezy co najmniej kontrowersyjne, np. gdy pisze, że „Za prezydentury Borysa Jelcyna, gdy rozszerzenie NATO i UE nie napotykało oporu Moskwy, na Zachodzie nie było mowy o >>złych Rosjanach<<” (s. 307). Nawet pobieżna analiza literatury dotyczącej procesu poszerzania NATO na wschód w latach 90. pozwala się zapoznać z protestami i obiekcjami Federacji Rosyjskiej wobec wchodzenia państw postkomunistycznych do Paktu. Co więcej, krytyka Rosji w latach 90. XX w. była przecież obecna na Zachodzie, np. w kontekście pierwszej wojny w Czeczenii, łamania praw człowieka, a także w kontekście powolnego odchodzenia FR od kursu liberalnego, demokratycznego.

Abstrahując od powyższych uwag i zastrzeżeń, należy podkreślić, że wyniki badań Habilitantki mogą zostać z powodzeniem wykorzystane do dalszego rozwoju nauk o polityce i administracji, zwłaszcza w kontekście analizy wizerunku Rosji i Rosjan w państwach zachodnich. I to nie tylko w przypadku państw obszaru niemieckojęzycznego, ale również szerzej. Dodatkowym atutem książki jest jej interdyscyplinarność oraz przyzwoita podstawa teoretyczno-metodologiczna. Autorka

niewątpliwie jest doskonale zorientowana w tematyce, którą się zajęła, co jest tym bardziej cenne, że porusza się nie tylko w obrębie kilku państw/narodów/kultur ale i na przestrzeni dwóch stuleci.

Reasumując, pomimo kilku uwag krytycznych, uważam, że przedstawiona przez Habilitantkę monografia może być uznana za osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego Habilitantki

Pozostały dorobek naukowy Pani Magdaleny Żakowskiej po uzyskaniu stopnia doktora podzielić można na cztery obszary zainteresowań tematycznych:

- Rzeczywistość postkomunistyczna Rosji i rosyjskie myślenie polityczne;
- Polityka historyczna i dyskursy tożsamościowe w państwach Europy Zachodniej;
- Rosja i UE w dyskursie eurosceptycznym;
- Niemcy polscy i rosyjscy – kultura i tożsamość.

Na dorobek ten składają się 2 monografie: *Andrzej de Lazari, Oleg Riabow, Magdalena Żakowska, 2013, Europa i Niedźwiedź, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, ss. 319*; *Magdalena Żakowska, 2011, Russland- i Polendeutsche. Zaprogramowanie kulturowe niemieckich „późnych przesiedleńców” z Rosji i z Polski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, ss. 300.*

Ponadto Habilitantka opublikowała 24 artykuły (18 będących rozdziałami w monografiach oraz 6 zamieszczonych w czasopismach naukowych). Warto podkreślić, iż 7 rozdziałów monograficznych zostało opublikowanych w językach obcych, w tym 5 po angielsku (m.in. w wydawnictwie Peter Lang i l'Harmattan) oraz 2 w języku rosyjskim. 3 artykuły w czasopismach ukazały się w języku angielskim (na łamach czasopism „Eurasia Cultura”, „The Caspian Region: Politics, Economics, Culture” oraz „Vestnik of Saint Petersburg University”), a 2 po rosyjsku (w czasopismach „Labirint” i „Political Linguistics Journal”).

Zgodnie z analizą bibliometryczną dorobku Habilitantki:

- liczba cytowań wg. bazy Google Scholar wynosi 15,
- indeks Hirscha wg. bazy Google Scholar wynosi 2,
- indeks Hirscha wg. bazy Scopus wynosi 1.

Rozkład czasowy aktywności publikacyjnej Pani Magdaleny Żakowskiej wygląda następująco:
lata 2010-2012 -12 publikacji (75 pkt)

lata 2013-2014 - 5 publikacji (38 pkt)

lata 2015-2016 - 3 publikacje (14 pkt)

lata 2017-2018 - 5 publikacji (138,8 pkt)

lata 2019-2020 - 3 publikacje (118,3 pkt).

Powyższa analiza ilościowa dorobku publikacyjnego wykazała pewną systematyczność w pracy badawczej Habilitantki i dobrze wykorzystany wysoki potencjał naukowy widoczny w wydanych pracach. W analizie jakościowej odstępiono od odniesienia się do skali punktowej publikacji. Patrząc na wydawnictwa, w których publikowała Habilitantka można stwierdzić, że są to w większości wydawnictwa rozpoznawalne i uznawane za znaczące w Polsce w obszarze nauk społecznych i humanistycznych. Warto podkreślić, że w dorobku jest również kilka publikacji obcojęzycznych w prestiżowych międzynarodowych wydawnictwach takich jak *Peter Lang* czy *l'Harmattan*.

W recenzji skupiono się jednak na wartości merytorycznej publikacji. We wszystkich 4 obszarach tematycznych publikacje naukowe Habilitantki cechują się co najmniej bardzo przyzwoitym poziomem naukowym i dotyczą problematyki ważnej, interesującej nie tylko z perspektywy polskiego, ale i zagranicznego badacza/czytelnika. Zdarzają się niestety pewne powielenia (o których zresztą wspomina sama Habilitantka), np. treści z artykułu *Niedźwiedź i zegarmistrz. U źródeł metafory „rosyjskiego niedźwiedzia” w Szwajcarii w drugiej połowie XIX w.*, „*Klio*” 2012, nr 20 (1), s. 171-200. odnajdziemy także w dziele głównym (s. 57-72).

Podsumowując, w swoich badaniach naukowych dr Magdalena Żakowska odnosi się przede wszystkim do szeroko rozumianej problematyki rosyjskiej, ale w kontekście międzynarodowym. Filozofia polityki, tożsamość polityczna i narodowa, polityka historyczna to tematyka, która na pewno wpisuje się w dyscyplinę nauk o polityce i administracji. Należy stwierdzić, że Autorka wykazała się dobrymi osiągnięciami w tym zakresie. Dorobek jest w miarę spójny. Metodologia zastosowana w publikacjach nie budzi większych zastrzeżeń. Publikacje są w większości na wysokim poziomie merytorycznym, aktualne i zawierają odpowiedni warsztat badawczy.

Wyniki badań Habilitantka popularyzowała i prezentowała również podczas 17 międzynarodowych i 13 krajowych konferencji naukowych. Warto podkreślić, iż aktywność konferencyjna była systematyczna. Uwagę zwracają szczególnie wystąpienia zagraniczne: 2016, *The Image of Russia in Poland*, konferencja „*Cultural Territory and Cross-Culture in the Age of Neo-Northeast Asia in the 21st Century: Present, Interpretation, and Its Prospect*”, Petersburski Uniwersytet Państwowy; 2015, *War, Peace and Socialism. Brave New World and Its Enemies in German Satirical Press during the Cold War (1946-1956)*, konferencja „*Multimedial Representations of the Other and the Construction of Reality: East-Central Europe, 1945 – 1980*”,

Uniwersytet Sofijski im. św. Klemensa z Ochrydy, Sofia; Males' war, females' war: The image of Russians and the Soviet Union in Nazi propaganda from 1941-1945, konferencja: „Constructing the Other through the Prism of War: Contested Images in Eastern Europe (1930s–1950s)”, Uniwersytet w Tartu; 2013, Austrian and Russian National Pavilions as Mediums of National Self-Representations at the Vienna World Exposition 1873, konferencja: „Ephemeral Architecture in Central-Eastern Europe in the 19th and 20th centuries”, Uniwersytet Korwina, Budapeszt; 2012, Russia in Serbian and Bulgarian National Myths until the First World War, konferencja: „Balkan worlds: Ottoman past and Balkan nationalism”, Uniwersytet Macedoński, Saloniki; 2012, Russia and the Balkans Nations in the German and Swiss Metaphors in the Second Half of the 19th Century, konferencja: „Visual Encounters with Alterity: Representing East-Central and South-Eastern Europeans in the Nineteenth Century and the First Half of the Twentieth Century”, Uniwersytet Korwina, Budapeszt; 2010, Изображение России-медведя в немецкой карикатуре XIX и конца XX в., konferencja: „Образ России в зарубежном политическом дискурсе: стереотипы, мифы и метафоры”, Uralski Uniwersytet Federalny, Jekaterynburg; 2010, СССР в немецкой карикатуре времен Холодной войны, konferencja: “Russia-Europe: Images, Contexts, Discourses”, Uniwersytet Łotewski, Ryga.

4. Ocena osiągnięć dydaktycznych i dorobku organizacyjnego

Dr Magdalena Żakowska była aktywna także w innych sferach pracy naukowo-dydaktycznej. Po uzyskaniu stopnia doktora realizowała następujące projekty badawcze:

1. „Wizerunek Rosji w niemieckim i austriackim dyskursie politycznym w XIX i XX w.”, 2013, grant WSMiP UŁ dla młodych naukowców, kierownik/wykonawca.
2. „The ‘Russian Bear’ metaphor in 19th century Swiss press discourse”, 2011-2012, SCIEX, stypendystka.
3. „Wizerunek Rosji-niedźwiedzia w kulturach europejskich”, 2009-2011, NCN, wykonawca.
4. „Czy powinniśmy bać się Rosji? Czy Rosja powinna bać się Europy?”, 2008-2010, Fundacja im. Stefana Batorego, wykonawca.

Warto podkreślić, że większość z nich była pozyskana ze źródeł zewnętrznych.

Jej aktywność w sferze organizacyjnej to także udział w komitetach organizacyjnych i naukowych 3 konferencji krajowych i 1 międzynarodowej (Konferencja ISSEI „What's New in the New Europe?”, 2016, Uniwersytet Łódzki, organizacja i prowadzenie panelu „National

(Sub)consciousness in International Relations. The Image of “the Other” in Polish-, German- and Russian-language Media after 1989”; Konferencja „Mity, stereotypy i konflikty kulturowe w Europie”, 2017, Uniwersytet Łódzki, współorganizacja konferencji w ramach Koła Naukowego Europy Wschodniej, którego habilitantka jest opiekunem; Konferencja „Mity, stereotypy i konflikty kulturowe w Europie”, 2015, Uniwersytet Łódzki, współorganizacja konferencji w ramach Koła Naukowego Europy Wschodniej, którego habilitantka jest opiekunem; Konferencja: „Rosja i Ukraina dziś – mity i rzeczywistość”, 2013, Uniwersytet Łódzki, współorganizacja konferencji w ramach Koła Naukowego Europy Wschodniej, którego habilitantka jest opiekunem).

Pani Magdalena Żakowska jest także członkiem kilku krajowych towarzystw naukowych:

1. Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, od 2017, sekretarz oddziału łódzkiego PTSM (od 12.2019).
2. Polskie Towarzystwo Studiów Europejskich, od 2017, członkini zarządu oddziału łódzkiego PTSE.
3. Towarzystwo Polsko-Austriackie, od 2017, członkini zarządu oddziału łódzkiego TPA.

Habilitantka jest także recenzentem w polskich periodykach naukowych: „Nowa Polityka Wschodnia” (od 2018, liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji – 3) oraz „Eastern Review” (od 2020, liczba zrecenzowanych manuskryptów publikacji – 1).

Warto także zwrócić uwagę na aktywność międzynarodową Habilitantki po uzyskaniu stopnia doktora. Przede wszystkim wartościowe są w tym przypadku staże, stypendia zagraniczne i kwerendy:

- Uniwersytet w St. Gallen, 2011-2012, pobyt sfinansowany przez fundację SCIEX – stypendium naukowe, stanowisko Research Fellow: realizacja projektu dotyczącego obrazu Rosji w dziewiętnastowiecznym szwajcarskim dyskursie satyrycznym.
- Uniwersytet w Chemnitz, 2012, pobyt w ramach DAAD-Ostpartnerschaftsprogramm – stypendium naukowe: kwerenda biblioteczna dotycząca wizerunku Rosji w niemieckim i austriackim dyskursie medialnym w XIX w.
- Staatsbibliothek w Berlinie, 2013, pobyt sfinansowany z grantu WSMiP dla młodych naukowców w Berlinie.
- Smoleńsk, 2016, na potrzeby dokumentacji „polskich śladów” w architekturze i głównych miejscach pamięci na terytorium tego miasta i okolic, w ramach badań współczesnych przejawów rosyjskiej polityki i pamięci historycznej.
- Smoleńsk, Sankt Petersburg, 2016, w związku z obserwacją uczestniczącą nastrojów społecznych w Rosji przed i po wyborach parlamentarnych.

W ramach pracy organizacyjnej Habilitantka uczestniczyła również w przygotowywaniu programu specjalności europejskiej oraz specjalności „dziennikarstwo i europeistyka” na WSMiP na

kierunku stosunki międzynarodowe (drugi stopień) (2013, 2014, 2015 i 2016 r.). Miała również wkład w przygotowanie programu specjalności „regiony Europy” na kierunku stosunki międzynarodowe drugiego stopnia, a także strategii promującej tą specjalność (2017 r.) we współpracy między katedrami WSMiP UŁ: Katedrą Studiów Europejskich, Katedrą Studiów Brytyjskich i Krajów Wspólnoty Brytyjskiej oraz Katedrą Badań Niemcoznawczych. W 2017r. została opiekunem wyżej wymienionej specjalności.

Od 2010 r. jest opiekunem Koła Naukowego Europy Wschodniej, w ramach którego m.in. organizowała szereg konferencji, dyskusji i warsztatów dla młodych adeptów nauki.

Praca dydaktyczna Habilitantki jest ściśle związana z jej zainteresowaniami badawczymi. Warto podkreślić, że część zajęć prowadziła także w języku obcym. W ramach zajęć dydaktycznych na kierunkach „stosunki międzynarodowe”, „politologia” i „międzynarodowe studia kulturowe” oraz w Studium Doktoranckim Nauk o Polityce prowadziła i współprowadziła 20 zajęć konwersatoryjnych, dziewiętnaście wykładów oraz 5 ćwiczeń. 11 z przedmiotów prowadzonych było metodą *e-learningu* (w tym metodą *blended learning*), zaś 3 wykłady – w języku angielskim. Prowadziła także 4 seminaria licencjackie (m.in. „Zaprogramowanie kulturowe narodów Europy”, „Tożsamość europejska czasu przełomów” oraz „Europa i świat zewnętrzny: polityka, zderzenia kultur, przekazy medialne”), a także współprowadziła 2 seminaria magisterskie (temat: „Problemy współczesnej Europy w analizach naukowych i przekazach medialnych”). W latach 2010-2020 wypromowała łącznie 53 prace licencjackie i 14 prac magisterskich. W tym czasie zrecenzowała także 144 prace licencjackie i magisterskie.

Konkluzja

Stwierdzam, że wskazane do oceny osiągnięcie naukowe, tj. monografia zatytułowana: *Kłopoty z niedźwiedziem. Rosja w niemieckim, austriackim i szwajcarskim dyskursie medialnym od XIX do XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020 ISBN: 978-83-8142-640-4 oraz pozostały dorobek naukowy, działalność dydaktyczna i organizacyjna odpowiadają wymaganiom zawartym w art. 219 ust. 1, pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020, poz. 85 ze zm).

Dorobek naukowy Habilitantki wnosi nowe ustalenia do nauk o polityce i administracji. Pani Magdalena Żakowska była również aktywna w środowisku naukowym, realizowała granty badawcze, upowszechniała wyniki swoich badań w wymiarze międzynarodowym (publikacje i wystąpienia konferencyjne). Warto także podkreślić zaangażowanie Habilitantki w pracę

organizacyjną, popularyzację nauki oraz Jej doświadczenie w pracy dydaktycznej.

Opowiadam się tym samym za przyznaniem doktor Magdalenie Żakowskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Marcin Chęć